

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Da F. A. den Boeft, Helpman; Da E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Da J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Da L. Doekes, Hilversum; Da D. van Dijk, Groningen; Da J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Da B. Jongeling, Apeldoorn; Da H. Knoop, Rotterdam; Da J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Da H. J. Schilder, Utrecht; Da J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Da J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Da G. Visé, Kampen; Da C. Vonk, Schiedam; Da F. de Vries, 's-Gravenhage; Da D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES
Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm, Losse nummers 20 cent

INHOUD: Hoofdartikel: De eenheid van het regeer-
ambt, 5. — Uit de Schrift: Zien op een afstand (1 Cor.
13:12). — Kerkelijk leven: Een eerste proeve van de
„techniek van het bezwaard zijn“. — De „Oecumenische
Synode“. — Van crisis tot crisis..... 1. — Tweede druk Wit-
boek. — Theol. Hoogeschool. — Theol. Hoogeschooljaar 1949.

— Schijn-gevecht. — Aha-Erlebnis. — Op en om 't kerk-
plein: Waarom zoo nauw? — Op verstrooiden reis, 6. —
Gedicht — Pol. en Soc. leven: Uit den schat van het ver-
leden, 2. — Groninger Brieven. — Persschouw. — Kerk-
nieuws.

haerent: Voor dominee moet je „studeeren“. Voor
ouderling komt wel niet de eerste de beste in aan-
merking, maar die behoeft er toch niet voor te „stu-
deeren“. Het gezag van den dominee staat bij dat
deel der gemeente, dat er zoo over denkt, ook hooger,
dan het ambtelijk gezag waarmee de ouderling huis-
bezoek komt doen. Het wordt als een andersoortig
gezag aangemerkt, overeenkomstig het andersoortige,
dat men in den ouderling op den kansel is ghan zien.
Het Formulier spreekt toch ook van twee soorten ou-
derlingen?

Om niet misverstaan te worden, willen wij vast-
stellen, dat de meest grondige voorbereiding voor een
ouderling, die in het Woord en de leer moet arbeiden,
een eerste veredichte is. Alleen blijve men er voor
leducht om wetenschap met belijdenis of intellect met
geloof te vereenzelvigen. Wie in de kerk des Heeren
een ambt te vervullen heeft, kan voor dat ambt niet
genoeg kennis en bekwaamheid hebben, doch hij denke
er aan, dat al zijn wetenschap geheiligd moet zijn tot
zijn ambtelijken dienst. Anders komt de vervulling van
zijn roeping in het gedrang.

Al waardeeren wij nu de beoefening der wetenschap,
in het bijzonder ook die der theologische wetenschap,
niet alleen als een gehoorzaam volbrengen van de in
het Paradijs gegeven cultuurtaak, maar ook bepaald
in haar groote profijtelijkheid, om niet te zeggen nood-
zakelijkheid en onmisbaarheid ten behoeve van een
behoorlijke vervulling van de taak ook van het kerk-
elijk ambt in dezen tijd en wereld — dan wil dat voor
ons nog niet zeggen, dat een „wetenschappelijke oplei-
ding“ conditio sine qua non zou zijn voor een door God
geroepen worden tot een of ander ambt in de kerk.
Zoo heeft men het trouwens ook nooit officieel bele-
den. Het zou dan ook wel een al te menschelek hoog-
moedige beperking zijn, om den Koning der Kerk, in
Zijn keuze om tot dit ambt te kunnen roepen, te bin-
den aan een klein getal „afgestudeerden“.

Echter, de opvatting in de praktijk zweemt wel naar
zulk een volstrekte beperking. Dat verradt zelfs Art.
VIII der D.K.O., dat opgenomen is, omdat toch toe-
gegeven moet worden, dat een „wetenschappelijke oplei-
ding“ niet als doctrine kan worden vastgehouden.
Toch hebben opstellers er behoefte aan gehad, om
vooraf nog eens het groote gebod te laten hooren:
„dat men niet tot het predikambt zal toelaten, die niet
gestudeerd heeft“. Een verklarende aantekening¹⁾
bij dit artikel doet haast komisch aan, n.l.: „God is
vrij om buiten de wetenschappelijke opleiding speciale
gaven voor het predikambt te verleenen“. Vraag: Wie
heeft God eerst aan die „wetenschappelijke opleiding“
gebonden? Of heeft Hij Zelf deze norm gesteld? Indien
dat zoo is, kan Hij in Zijn vrijrecht daarvan afwij-
ken. Is dit echter geen uitdrukkelijke ordinantie van
Hem, dan wordt die vrijmacht een Hem door Zijn
eigen Kerk verleende vrijheid, waardoor Hij aan af-
wijken mag.

Willen we daarmee zeggen, dat het er met de ken-
nis zoo erg niet op aan komt? Verre van dat; we ze-
den reeds, dat men niet genoeg kennis en bekwaam-
heid kan hebben, welke noodig is voor een goede ver-
vulling van een kerkelijk ambt.

Wat we echter willen zeggen is dit, dat door het
zwarte accent, dat men altijd op het „wetenschappe-
lijke“ heeft gelegd, niet alleen schade heeft gedaan
aan de ambtsgedachte (om niet te zeggen aan het ambt
zelf), maar ook onnoodig den afstand heeft vergroot
tusschen de beide bedieningen van het ambt. Een an-
dere formulering van Art. VIII D.K.O., welke meer

De eenheid van het regeerambt (V)

HOOFDARTIKEL

III. DE PRAKTIJK EN HAAR REFORMATIE.

De lezer zal hebben opgemerkt, dat in het vooraf-
gaande het woord „moeten“ een enkele maal en op
een bepaalde plaats tusschen () is gezet. Men zal
ook wel begrepen hebben, wat daarvan de bedoeling
is. Het wilde zeggen, dat de ambtsbedieningen, zooals
ze daar werden aangegeven, wel zoo behoorden te ge-
schieden of te worden opgevat, doch dat de werkelijk-
heid daaraan slechts ten deele beantwoordt.

We hebben ook beweerd, dat de beide bedieningen
van het ééne ambt te ver van elkaar af staan. Een
bevestiging daarvan vonden we bij A. M. Landboom¹⁾,
waar we lezen: „Tusschen het ambt van dienaar des
Woords en dat van ouderling is niet zulk een groot
verschil als bij ons in onze kerkelijke praktijk bestaat“.

Het zou weinig moeite kosten om aan te toonen, dat
dit groote verschil er altijd in de kerken der Reformatie
is geweest. Uit wat Da C. Vonk van schrijvers als
Koolman en Renesse aanhaalt, blijkt wel heel duidel-
ijk, hoe deze situatie in de 17e eeuw was. Renesse
moest toen al vragen, als de ouderlingen de drie be-
lijdenisschriften en onze kostelijke formulieren en for-
muliergebeden niet kenden, „hoe konnen sy met een
blank ghemoeft op de vragen, die men van de Pre-
dikstoel voorhoudt Amen seggen. Wat vrugt is van
sulke mannen te verwachten als sy Ouderlingen wor-
den?“²⁾

Da C. Vonk verhaalt ook van zijn eigen ervaring
omtrent een aftredende broeder ouderling, die na zijn
ambtsperiode nog alles behalve geschikt was om lei-
ding in de gezinnen te geven en mede te bouwen aan
de gemeente. Hij vervolgt dan: „In den eersten tijd
heb ik mij maar getroost met het feit, dat deze bro-
der een „gaande broeder“ was, en dat de periode, tij-
dens welke zulk een herder op de kudde van Christus
was losgelaten, thans tenminste voorbij was“.³⁾

De bekendheid met den term „op de gemeente los-
laten“ bewijst wel, dat zulke gevallen niet sporadisch
zijn. Lees trouwens, wat Prof. Deddens over de aan-
de vrijmaking voorafgegane jaren schrijft:⁴⁾ „De vrij
algemeen heerschende onkunde maakte het moeilijk
ouderlingen te vinden, machtig beide om te vermanen
door de gezonde leer en om de tegensprekers te weer-
leggen. De gekozenen, voor een deel te weinig onder-
legd om zelfstandig een oordeel te vormen, volgden
gewoonlijk hun dominee. Bij het huisbezoek ... moest
in de steden al spoedig de dominee mee“.

Afgezien van het feit, dat een dominee huisbezoek
moet doen omdat hij ouderling is, bevestigt het bo-
venstaande, dat de ouderlingen, die het herdersambt
alleen in de huizen (moesten) bedienen, tegen de ver-
vulling van dat ambt niet waren opgewassen. Overig-
ens is het een bijdrage tot de stelling, dat de te groo-

te afstand tusschen de beide bedieningen in de Kerken
der Reformatie regel is geweest.

Wanneer wij vaststellen, dat beide bedieningen in
de praktijk van ons kerkelijk leven te ver van elkaar
af staan, dan komt vanzelf de vraag aan de orde,
van welke zijde de toenadering vereischt wordt, of
beter gezegd, in welke mate die van beide zijden nood-
ig is, om te komen tot de juiste proporties der amb-
telijke bedieningen.

Reeds van den aanvang af, dat de Reformatie in
vaste banen werd geleid, heeft de kerk meer aandacht
geschenken aan het ouderlingambt, dat op den kansel
wordt bediend, dan aan de bediening van het ouder-
lingschap, dat aan de huizen moest geschieden; het-
geen dan tot uitdrukking kwam in haar verhouding
tot de beide ambtsdragers. De eersten, die zich be-
lastten met de openbare bediening van het Woord,
groeiden al spoedig uit tot „Predikheeren“, terwijl de
anderen, volgens de oude redactie van het Formulier
tot „bevestiging van ouderlingen“, niet meer geacht
werden dan „gemeene Levieten“.⁵⁾

Dat dit in ons tegenwoordig Formulier niet meer
voorkomt, bewijst voldoende, dat men deze onder-
schatting van het ambt van ouderling is gaan inzelen.
Maar het demonstreert tegelijkertijd, hoe weinig oog
men gehad heeft bij de opstelling van dit Formulier
voor de eenheid van het regeerambt. Na zooveel ee-
wen Pausdom was dat ook niet te verwonderen. Wel
is het te betreuren, dat de Reformatie in de kerkelijke
verzorging van dit ambtelijk apparaat is blijven ste-
ken. Intusschen is het hieraan te wijten, dat zich in
den loop der verdere kerkhistorie een verhouding
tusschen beide ambtsdragers heeft gestabiliseerd,
waarbij de „dubbele eer“, en meer dan dat, alleen
werd toegebracht aan de Predikheeren, terwijl een
ouderling, die „wel regeerde“, daarbij ver ten achter
bleef.⁶⁾

In de jongste reformatie der kerk is hierin wel
eenige kentering gekomen, doch wanneer dezen geheel
te overwinnen afstand niet doeltreffend onze aandacht
heeft, zal zelfs deze winst met enkele jaren weer ver-
loren zijn.

Het lijkt geen twijfel of de oorzaak is voor geen
gering deel gelegen in den afstand, zoo niet tegen-
stelling, die is ontstaan en praktisch aanvaard tus-
schen enerzijds de „wetenschappelijke vorming“ van
den een, en anderzijds, op de uitzonderingen na, on-
voldoende-onderlegd-zijn van den ander.

Men kan elkander en de gemeente wel voorhouden,
dat een wetenschappelijke opleiding geen ambt van
hooger graad doet ontstaan, in de praktijk wordt
deze wetenschapswaardering niet meer van het ambt
losgemaakt. Integendeel, men ziet het daaraan als in-

¹⁾ Ambt en Opleiding, blz. 12.

²⁾ A.w. blz. 53.

³⁾ A.w. blz. 88.

⁴⁾ In een artikel over „dienst der ouderlingen en vrij-
making“ in „Dienst“, Maandblad voor Ouderlingen en
Diakenen van de Geref. Kerken in Nederland, Nr 1 en 2.

⁵⁾ Vgl. „Dienst“, Nr 1/2, blz. 17.

⁶⁾ De lezer begrijpt, dat het hier niet gaat om de
„dubbele eer“, maar om het historisch bewijs voor den
onschriftuurlijken afstand in de waardeering der beide
ambtsdragers om huns werks wille.

⁷⁾ De Kerkenordening, voorzien van enkele verklarende
aantekeningen. Uitgave van de Perscommissie der Ge-
ref. Kerk te Enschede.

correspondeerde met het ambt naar zijn schriftuurlijk karakter en beteekenis, zou daarom zeer wenschelijk zijn.

Indien het meetbaar was, zou het van het hoogste belang zijn, om eens na te gaan welke afstand er was tusschen de prediking en de receptiviteit der gemeenten. Dat die afstand er ook is, al is hij varieërend, is een feit, doch hier treden meer en andere factoren op met betrekking tot de prediking, om alles op rekening van het „wetenschappelijke“ te stellen. Het is hier echter niet de plaats, noch de bedoeling daarop nader in te gaan.

Opdat de gemeente niet ontbloot zou zijn van de openbare prediking, was men er bij elke reformatie terstond op bedacht, om door onderwijs daarin te voorzien. Dit moest wel geschieden, omdat men aan de bediening van het predikambt terecht bepaalde eischen stelde. Zooals we thans weten, heeft dit onderwijs zulk een vlucht genomen, dat het reeds lang geschiedt op een Hoogeschool of Universiteit. De eischen, die de kerk daardoor aan deze ambtsbediening blijkt te stellen, zijn dus opgevoerd tot op academische hoogte. We lezen onlangs van Hervormde zijde het voorstel, om van elk predikant ook het doctoraal examen te vorderen.

L. A. F. GODSCHALK.

UIT DE SCHRIFT

Zien op een afstand

Want wij zien door een spiegel in een duistere rede. 1 Cor. 13:12.

Men heeft in de laatste jaren onder ons, op Kuyper's voetspoor, en daarna ook in geschriften van Hepp en ook nog in de kringen van calvinistische wijsbegeerte, de stelling geponeerd, dat alle menschen een „geloof“ bezaten. „Formeel“ genomen, zei de één. Krachtens een algemeen Geestesgetuigenis, zei de ander. In een pistische functie, vulde de derde aan, die dan rechts gericht is (op God), dan wel links (naar den afgod). En als illustratie bijv., zoo niet als bewijs voor die gedachte, heeft men geweten óók op 1 Cor. 13:12.

Wat deze plaats betreft: we kennen allen haar inhoud: wij zien thans door een spiegel in een raadsel, maar dan van aangezicht tot aangezicht, lezen we daar.

Deze plaats herinnert aan Num. 12:8; Mozes ontvangt een voorrecht, staat daar, boven andere profeten; alle anderen ontvangen kennis in „chidooth“, in „aenigma's“; maar met Mozes spreekt Jahwe van mond tot mond.

„Chidooth“, dat beteekent zoo iets als: raadselspreken; gezegden, die om interpretatie vragen; problemen. Het woord beteekent niet bepaald „woordloze“ heenwijzing naar of beteekening van mysteriën of iets anders van die kracht; en men moet vooral niet de irrationalisten-geleerdheid, die in de laatste tientallen jaren, ook vroeger trouwens, aan het begrip „aenigma“ (tisch denken) gewijd is, in de bijbelsche taal indragen. Als Jahwe in „chidooth“ spreekt, dan spréékt Hij inderdaad; alleen maar: er blijven vragen over; het is licht, maar er blijft nog wel wat „obscuurs“ over.¹⁾ Het woord is verwant aan 't begrip „raadselspreuk“ (masjaal), dat we reeds vaak in ons blad tegenkwamen. Ook aan dat van „gelijkenis“. Als daarom Paulus zegt: wij zien nu in „aenigma“, dan is dat „zien“ eerlijk gemeend, en reëel; alleen maar: men ziet in aenigma: veel wacht nog op volle verklaring, op uitputtende exegese (naar menschenmaat dan nog altijd).

Moelijker is het woord „spiegel“; moeten we hier de archaeologen soms te hulp roepen, om van hén te weten, hoe men met een spiegel-van-destijds kon zien? 't Kan zijn; en dan zou erop te letten zijn, dat die spiegels niet zoo helder waren als de onze; ze waren van metaal; men zag dus slechts indirect niet alleen, maar ook met onvermijdelijk verlies aan scherpte voor wat het beeld betreft.

Maar er is ook een andere mogelijkheid. We mogen ze niet verwaarloosen. Want van die onduidelijkheid van een spiegelbeeld praten wij wel druk, maar de bijbel²⁾ zegt niet: Jac. 1:23v. (daar is in den spiegel zien een ding, dat zou moeten helpen); vgl. 2 Cor. 3:18. Welnu: het hebreuwsche woord „mar'ah“, dat spiegel³⁾ beteekent, een instrument om te zien, Ex. 38:8 (vrouwen!), beteekent ook: visioen, middel van openbaring: Num. 12:6; 1 Sam. 3:15; Dan. 10:16; Ez. 43:3; Gen. 46:2; Ez. 1:1; 8:3; 40:2. Zou men niet beide beteekenissen verbinden? Zooals in een visioen men een „gelijkenis“ krijgt (Ezechiël gebruikt dat woord vaak, en Noordt zij vertaalt dan:

zoo iets als), maar die gelijkenissen vluchtig zijn, en geen aanwezige, grijpbare, tastelijke verschijning, geen gedaante, b.v. van engelen, met wie men kan „eten en drinken“, en zooals „in een spiegel zien“ misschien in Paulus' tijd onder rabbijnschen invloed de vrijwel bekende algemeene beteekenis kan gehad hebben van: een profetisch gezicht ontvangen⁴⁾. — zoo kunnen ook in dit woord, dat op Num. 12:8 toch wel teruggaat, de lezers van Paulus' brief hem alzo begrepen hebben. Alleen maar: ze hebben dan niet, zooals wij dat nog zoo vaak doen, zich afgetoed met de vraag, hoe zwak of sterk die spiegeltjes nu wel waren, die de dames van Paulus' tijd plachten te hanteeren: wát voor metaal? en hoeveel weerkaatsingssterkte? Ze hebben dan veeleer de lichtbron in den hemel zich gedacht. Vandaár uit wordt licht uitgezonden: vandaár, uit die groote hoogte, uit die wereld der realiteiten, der hemelsche centrale substanties, waar óók de „eikoon“ (2 Cor. 3:18) van hun verheerlijkt Hoofd is. Dat licht zagen ze. Ze vingden het op. Want heden zijn ze allemaal profeten (geen leken meer, als toen Mozes leefde). En dus zijn ze allemaal gevoelig voor uitgezonden licht: ze worden er zelfs andere menschen van (2 Cor. 3:18).

Zóó wordt Paulus' woord uit 1 Cor. 13:12 duidel-

¹⁾ Strack-Billerbeck, Komm. z. N.T. etc., III, 452v.; Kittel, Wtbch., I, 177/8.

Een eerste proeve van de

„techniek van het bezwaard zijn“

In de dagen van hoogspanning der kerkelijke uitdrijvingsmanie heeft ondergeteekende enkele brochures geschreven, in ééne waarvan over de vraag gehandeld werd, hoe het zou moeten, als men een bepaald besluit niet kon aanvaarden. In dat verband sprak ik van de „techniek van het bezwaard zijn“. Later werd de uitdrukking overgenomen. Maar tot nu toe bleef ons de gelegenheid bespaard, om proeven van zulke techniek te zien geven. We hadden rijken zegen ontvangen en vonden het weer eens féést.

Thans echter heeft de door ds M. de Goede gepraesideerde kerkeraad ons een eerste proeve van de bedoelde techniek gegeven. Hij heeft uitgesproken, het besluit van de amersfoortsche synode (om, gelet op de wonderlijke handelingen en vooral niet-handelingen der deputaten-Ridderbos, waar dezen toch niets zakelijks wilden dan maar geen nieuwe deputaten te benoemen ter voldoening aan het verzoek van de synodocratische synode van 1946) niet voor vast en bondig te houden.

De kerkeraad heeft daarbij een lang stuk gepubliceerd, ter motiveering.

We hebben particulier, misschien wel als lid der synode, of als prae-adviseur, dit stuk ontvangen; niet voor ons blad. We wilden dan ook eerst volstaan met schrijven aan den utrechtschen kerkeraad, stel, dat we daartoe lust zouden gaan gevoelen. Maar inmiddels bleek, dat het stuk is gepubliceerd in hetzelfde orgaan, dat zich kenmerkte door warme verdediging van Oosterbeek, en van het voorstel-Ridderbos (Amersfoort) inzake het komen tot „hereeniging“ langs den miserabelen weg, dien dr Ridderbos ten onrechte noodweg noemt, en die in geen geval goed wezen kan. Het blad staat onder redactie van ds B. A. Bos.

Indien de kerkeraad gewild heeft, dat dit blad zijn stuk zou publiceren, en dan speciaal dit blad, dan achten wij reeds op dit punt zijn proeve van techniek-van-bezwaard-zijn mislukt. Zijn voorzitter, ds de Goede, is wel te Oosterbeek geweest, maar dat verhindert den kerkeraad niet, om óf geen enkel blad, óf alle bladen de „gunst“ te geven. Heeft de kerkeraad het niet gedaan, en ds de Goede ook niet, dan kan de kerkeraad zien, welke reacties zijn proeve opwekt. Hoe het zij, nu het eenmaal gepubliceerd is, zullen wij ons voornemen wijzigen, en er ook maar over schrijven.

Ter voorkoming van misverstand: feltelijk betreft dit stuk den kerkeraad van Utrecht-Noord-West. In Utrecht zijn twee kerken.

Voor eerst iets over enkele voorafgaande opmerkingen. De kerkeraad haalt er dingen bij, die wel geschikt zijn, de zaak in de persoonlijke sfeer te brengen, maar niet veel heil stichten.

Voor eerst drukt het hem, dat in de synode van Amersfoort twee deputaten-voor-samenspreking benoemd werden in Commissie I, want deze commissie moest juist over het agendumpunt der samenspreking adviseeren.

We kunnen voor dit bezwaar niet veel voelen. Ds de Goede, voorzitter van den kerkeraad, en lid der synode, heeft er ook geen woord over gerept. Ik geloof er geen woord van, dat zoo iets verkeerd is. Juist omgekeerd: die twee, die de kritiek op hun volbrachte werk rustig aan anderen overlieten, konden de commissie — waarin zij maar twee waren — adviseeren over de toekomst. Ik geloof ook niet, dat zoo iets

lijk. Vandaag is de lichtbron, die naar ons heen afspiegeling doet, nog ver weg. Maar straks staan we er vlak bij. Nu krijgen we nog openbaring van God, die indirect is, ook al is ze in zichzelf een heerlijk geschenk; een openbaring, die niet van vlak nabij, in de wereld der hemelsche vervullingsvolheid en der voltooide werkelijkheden geschonken wordt, doch op een afstand daarvan blijft staan met ons, ook al is ze een mededeeling van goddelijke werkelijkheid. Maar straks zullen we, evenals Mozes, Num. 12:8, van mond tot mond met God en den beteren Middelaar dan Mozes zelf was, mogen spreken, en van vlakbij God mogen aanschouwen. De „zaak“ is wel vlakbij (Deut. 30:14, Rom. 10:8), maar de volle zaak is nog op een afstand en het zien van die volle realiteit is dus ook nog een zien uit de verte. Een zien op langen afstand.

Zóó gezien, is deze plaats een directe afwijzing van het fantoom van het „algemeen geloof“. Tenzij men zou willen vasthouden aan de in den tekst niet eens aangeduide gedachte, dat die zien-in-een-spiegel „toch maar weinig om het lijf had“. Trouwens, óók dan nog is zulk een vergelijkend onderwijs nog niet veel om het lijf hebbende vrucht van den door Gods genade geopenden openbaringsdienst toch een geschenk van Hem aan zijn volk. Wie uit dit woord wil afleiden, dat „alle menschen“ dat hebben, zou moeten verdedigen, dat alle menschen profetische openbaring krijgen.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

te vermijden is: heel wat werk draait telkens weer op dezelfde schouders neer; de krachten zijn weinige, en onwillekeurig krijgen we weer dezelfde menschen te hooren, hoewel telkens weer in andere combinaties gelukkig, over dezelfde zaken. Eén voorbeeld slechts. Ds de Goede was lid van commissie III. Heeft hij er erg onder geleden, dat de zendingszaken daar behandeld werden onder voorzitterschap van ds D. K. Wielenga, nauw bij de zending en zendingsdeputaten betrokken? Ik niet. Maar de kerkeraad van ds de Goede dan toch zeker wel? Die kerkeraad laat zich toch niet door stemmingen van een moment beheerschen? Hoogleeraar-lid van deze commissie was prof. Holwerda, die in de synode van Groningen zich zeer intensief met de kwestie-Goossens ingelaten heeft, ook als rapporteur. Heeft ds de Goede erg veel last gehad van prof. Holwerda's aanwezigheid? En wil zijn kerkeraad, dat wij het zendingsrapport van ds M. de Goede zullen beginnen aan te kijken met een boos oog, omdat we het „onvoorwaardelijk afkeuren“ (!), dat twee bij de voorhistorie der zending betrokkenen lid van commissie III waren? Dit gerede neer valt ons van een kerkeraad een beetje tegen. Dat zijn maar twee voorbeelden. We gelooven, dat de kerkeraad hier te gauw geteekend heeft wat misschien beter als gelegenheidsargument ware op zij te schuiven geweest uit het hem voorgelegde concept. „Onvoorwaardelijk afkeuren“, het is gauw gezegd; maar ik weet, dat de kerkeraad van Utrecht-Noord-West geen commissies zou kunnen samenstellen van een synode, als zijn opvatting van dezen keer daar eens zich zou mogen doen gelden in de keuze der over de commissies te verdedigen leden.

Een volgend nummer doet meer opgeld nog — bij bepaalde belangstellenden. Dat is de benoeming van ondergeteekende als rapporteur van commissie I inzake dat ééne punt samenspreking. De kerkeraad vergeet dit laatste erbij te zeggen, hetgeen op onkundigen een verkeerden indruk maakt.

Het argument vind ik niet fraai. Vooral niet van een kerkeraad. Een hoogleeraar is „niet door de Kerken tot de Generale Synode afgezonden“. Wel-zoo, en is het daarom „onvoorwaardelijk af te keuren“, als hij op één punt van de commissie rapporteert?

In de eerste plaats: de professoren worden krachtens besluit van de kerken uitgenoodigd te komen. Het is niet overbeleeft te zeggen: u is niet gezonden (wat natuurlijk alleen zou kunnen als zij ouderling waren of dienstdoend predikant) en daarom moet u maar u vergenoegen met een soort van minderwaardig lidmaatschap in een commissie, waarin we u toch maar benoemen. Niet gezonden? Nonsens. Wel degelijk benoemd.

De kerkeraad ziet hier de dingen scheef. Een hoogleeraar wordt uitgenoodigd om de synode advies te geven. Dan wordt hij, ongevraagd, benoemd in een commissie. Zoo'n commissie kan niets beslissen. Ze is adviescommissie, niet meer. Doch in die commissie zijn de professoren doodgewone leden; en kunnen dus ook de pen op papier zetten, als dat wordt opgedragen, om te zeggen: zóó en zóó denkt de commissie erover. De kerkeraad weet het misschien zoo niet, maar ds de Goede kan het wel weten: het gaat soms in zoo'n commissie zoo toe, dat men toch aan de professoren vraagt: hoe denkt u daarover? Als ze dan toch eerst moeten adviseeren, hoe het h.i. zou moeten, en soms dat nog formuleeren ook, wel, dan

kunnen z
de commi
op papier
of meer
noemen,
toisne.

Trouwe
nonsens. I
toch kun
tegen on
wezigheid
slappeda
alikken
bij v
kunnen z
zijn vorm
weggaan,
s o c h e r
die niet
vroeger b
of prof. E
gen of w
een advies
ren, als z
zijn, krijg
verdiploma
len. We h
voor de
beter alle
het woord
van de ve
enkelen l
gegeven v
toch gevr
Overige
king van

Want t
„invloeden
ren. De t
Voor mij
onder cor
ter synod
woord vo
daar mee
tig is. E
a u t o m
naast pra
veler cap
die niet c
zware za
alleen ma
zijn, die
wel wenk
zaken ov
(professo
de de cor
ken.

Maar j
van Utre
missive e
zoo staar

Want, w
citaat va
te zeggen
wel eens
Het komt
intellectu
dan, hier
het woort
gaderinge
gen de Se
ten, de E
die niet t
het midde
zij dat de
den kunn
komst, d
raden mo

Dat sta
Hun „
woord. H
Ik neem
zien wors
den. Ik
heb daar
gebruiken
„vrienden
daar?

En dan
wette
de stem
nemen se
Omdat w
ten spele

De stem
Neen, d
dankbaar
waar he
zich heriz
ik toot
Amersfo
óf:

Ik doe
het niet
welke uit
Volgen-

¹⁾ Vgl. Richt. 14:12, 18; Ez. 17:2; Spr. 1:6; Hab. 2:6; Ps. 49:5; 78:2; 1 Kon. 10:1; 2 Kron. 9:1; Dan. 8:23. „Obscuur“ wil zeggen: vergelijkenderwijs donker.

²⁾ Vgl. Kittel in Kittel Wtbch., I, 178 (juist een beroep op archaeologen, die de telkens beweerde onduidelijkheid der spiegels van dien tijd betwisten).

³⁾ Merkwaardige details over de spiegels van de vrouwen uit Ez. 38:8 te vinden bij: Goodwin-Carpazov, Apparatus historico-criticus S. Codicis, Francof. & Lipsiae, 1748, 287—288.